

32193

પ્રેમભક્તિ-ગ્રંથમાલાના

ત્રીજી ગ્રંથો

	પ્રથમાવૃત્તિની	સાલ
૧૭, શકુન્તલાનું સંભારણું		૧૯૨૬
૧૮, યુગપલટો અને મહાસુદર્શન		૧૯૨૭
૧૯, ઉદ્બોધન		૧૯૨૭
૨૦, અર્ધશતાબ્દિના અનુભવબોધ		૧૯૨૭
૨૧, સંસારમન્થન		૧૯૨૭
૨૨, વિશ્વગીતા		૧૯૨૭
૨૩, ઈન્દુકુમાર, અંક ૨ જે		૧૯૨૭
૨૪, ન્હાના ન્હાના રાસ, ભાગ ૨ જે		૧૯૨૮

બીજી આવૃત્તિ; વસન્તોત્સવ

ત્રીજી આવૃત્તિ; જયા-જયન્ત; ઉપા

૧૯૨૮માં છપાશે

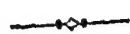
પ્રથમાવૃત્તિ: યોધપર્વણી; પાંચ ઉપનિષદો, સમશ્લોકી;

બાળર બાદશાહ; ચક્રવર્તીશાહ;

માનો સન્દેશ.

બીજી આવૃત્તિ: શકુન્તલાનું સંભારણું; કેટલાંક કાવ્યો

પ્રેમભક્તિ-ગ્રન્થમાલા

પ્રથમાવૃત્તિની સાલ

૧, કેટલાંક કાવ્યો, ભાગ ૧ લો	૧૯૦૩
૨, રાજસૂત્રોની કાવ્યત્રિપુટિ	૧૯૦૩-૦૫-૧૧
૩, વસન્તોત્સવ	૧૯૦૫
૪, કેટલાંક કાવ્યો, ભાગ ૨ લો	૧૯૦૮
૫, ઇન્દુકુમાર, ગ્રંથ ૧ લો	૧૯૦૯
૬, ન્હાના ન્હાના રાસ	૧૯૧૦
૭, શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતા, સમ્પ્રલોકી	૧૯૧૦
૮, જયા-જયન્ત	૧૯૧૪
૯, મેઘદૂત, સમ્પ્રલોકી	૧૯૧૭
૧૦, ઉપા	૧૯૧૮
૧૧, ચિત્રદર્શનો	૧૯૨૧
૧૨, રાજર્ષિ સંભવન	૧૯૨૨
૧૩, પ્રેમકુંજ	૧૯૨૨
૧૪, પ્રેમભક્તિ-ભગવાત્રય	૧૯૨૪
૧૫, સાહિત્યમન્યન	૧૯૨૪
૧૬, વૈષ્ણવી પોદશ ગ્રન્થો, સમ્પ્રલોકી	૧૯૨૫

પ્રેમભક્તિ-ગ્રંથમાલા

જગજી

નહિના નહિના રાસ

ભાગ ૨ જે

નહાનાલાલ દસપતરામ કવિ

ૐ
"પ્રેમ એ તો વ્યાગ"

વિ. સં. ૧૯૮૮

ઈ. સં. ૧૯૨૯

કિંમત રૂ. ૨૫/-

કર્તાનિ માટે રજીસ્ટર્ડ

પ્રકાશક : ન્હાનાલાલ દલપતરામ કવિ,

૩૨૧૭૩

ભદ્ર, અમદાવાદ

આવૃત્તિ પહેલી :

પ્રત ૨૦૦૦

પ્રેમભક્તિ-ગ્રંથમાલાના આકૃતિયા

- ૧, અમદાવાદ : શ્રી જીવનલાલ અમરશી, પીરમશાહ રોડ
શ્રી ખડાયતા મુદ્રણકલા મન્દિર, ચાર રસ્તા
શ્રી સુન્દરીસુખોદ ઓફિસ, આકાશોડ કૂવાની પોળ
શ્રી શંભુલાલ જગશી, માદલપુર
- ૨, મુંબઈ : શ્રી ગુજરાતી પ્રેસ, કોટ
શ્રી જીવનલાલ એન્ડ સન્સ, ભાટિયા મહાજન વાડી,
કાલખાદેવી
શ્રી સી. હિંમતલાલની કંપની, પોપટવાડી
- ૩, સુરત : રા. કાલિદાસ શેલત, ' પ્રતાપ ' ઓફિસ
- ૪, ગોધરા : રા. ભીખાભાઈ વ્યાસ, ' વ્યાસક ' ઓફિસ
- ૫, કરાંચી : મન્ત્રીજી, ભાતૃસેવામન્દિર, નાનકવાડા
- ૬, વડોદરા : શ્રી પુસ્તકાલય સહકારી મંડળ
શ્રી એમ. સી. કોઠારી, રાવપુરા
- ૭, કલકત્તા : એસ. કુશળચન્દની કંપની, ઇઝરા સ્ટ્રીટ
- ૮, રંગુન : એસ. કુશળચન્દની કંપની, ૩૨મી ગલી
- ૯, રાજકોટ : શ્રી બહેચર મેઘજી, પરામાં
- ૧૦, ગોંડલ : શ્રી બીપણિયા કંપની, ભોજપરા

શનદલ પક્ષમાં પોઢેલો

હો ! પરિમલ લાગવો હોય ને હીઠેલો. ધ્રુવ.

શોધ્યાં સરોવર, શોધી ફૂલવાડીઓ,

શોધી રસકુંજ જગ્યાં રમેલો;

શોધી આયુષ્યની મહારી અમરાઈઓ:

હીઠો ન દુનિયાંફેરેલો:

હો ! પરિમલ લાગવો હોય ને હીઠેલો.

કર્તાને માટે રજીસ્ટર્ડ

પ્રકાશક : ન્હાનાલાલ દલપતરામ કવિ,

૩૨૧૭૩

ભદ્ર, અમદાવાદ

આવૃત્તિ પહેલી :

પ્રત ૨૦૦૦

પ્રેમભક્તિ-ગ્રંથમાલાના આડતિયા

- ૧, અમદાવાદ : શ્રી જીવનલાલ અમરશી, પીરમશાહ રોડ
શ્રી ખડાયતા મુદ્રણકલા મન્દિર, ચાર રસ્તા
શ્રી મુન્દરીસુભોધ ઓફિસ, આકાશેક દૂવાની પોળ
શ્રી શંભુલાલ જગશી, માદલપુર
- ૨, મુંબઈ : શ્રી ગુજરાતી પ્રેસ, કોટ
શ્રી જીવનલાલ એન્ડ સન્સ, ભાટિયા મહાજન વાડી,
કાલ્યાણદેવી
શ્રી સી. હિંમતલાલની કંપની, પોપટવાડી
- ૩, સુરત : રા. કાલિદાસ શેલત, ' પ્રતાપ ' ઓફિસ
- ૪, ગોધરા : રા. ભીખાભાઈ વ્યાસ, ' બાલક ' ઓફિસ
- ૫, કરાંચી : મન્ત્રીજી, ભ્રાતૃસેવામન્દિર, નાનકવાડા
- ૬, વડોદરા : શ્રી પુસ્તકાલય સહકારી મંડળ
શ્રી એમ. સી. કેડારી, રાવપુરા
- ૭, કલકત્તા : એસ. કુશળચન્દની કંપની, ઇઝરા સ્ટ્રીટ
- ૮, રંગુન : એસ. કુશળચન્દની કંપની, ડરમી ગલી
- ૯, રાજકોટ : શ્રી બહેચર મેઘજી, પરામાં
- ૧૦, ગોંડલ : શ્રી વીપળિયા કંપની, ભોજપરા

શનદલ પદ્મમાં પોઢેલો

હો ! પરિમલ હાળવો હોય ને દીઠેલો. ધ્રુવ.

શોધ્યાં સરોવર, શોધી કૂલવાડીઓ,

શોધી રસકુંજ જ્યાં રમેલો;

શોધી આયુષ્યની મ્હોરી અમરાઇઓ:

દીઠો ન દુનિયાંદિગેલો:

હો ! પરિમલ હાળવો હોય ને દીઠેલો.

ફૂલડે ફૂલડે વસન્ત શો વસેલો,

પાંખડી પાંખડી પૂરેલો;

બ્રમર બ્રમર કીધ સંગીતસોહામણો,

પંખીડે પંખીડે પઢેલો:

હો ! પરિમલ દાળવોહાય ને દીઠેલો.

અડધેરી પાંદડીઓ વીણુતામાં વેરી, ને

આસવ ઢાળિયો ગમેલો;

હુંયાના ધૂપ સમો ઉડતો ખતાવો કામ

જીવનપરાગ જગતધેલો:

હો ! પરિમલ દાળવો હાય ને દીઠેલો.

ગ્રાનદલ પદ્મમાં પોઢેલો

હો : પરિમલદાળવો હાય ને દીઠેલો.

પ્રસ્તાવના

૧૬૧ના ન્દાના રાસની પહેલી આવૃત્તિ ૧૯૧૦માં છપાઈ હતી. તેમાં ૫૦ રાસ હતા. એની બીજી આવૃત્તિ ૧૯૧૪માં છપાઈ. તે ~~૧૯૧૫~~ ૧૯૧૫માં આવૃત્તિ ૧૯૨૨માં છપાઈ છે, તેમાં ૮૦ રાસ છે. એવા જ સંપ્રદાનો આ બીજા ભાગ : આમાં ૫૧ રાસ છે. પહેલા સંપ્રદાનો કારણે, એ આ બીજા સંપ્રદાનો પણ કારણે ; અને એ સંપ્રદાનોના લોકસિદ્ધ જૂના ઢાળ જેવા આ સંપ્રદાનોના પણ લોકગત જૂના ઢાળ છે. આ સંપ્રદાનો રાસનો અનુક્રમ કુદ્રાવારી રીતનો છે, એ તો સ્પષ્ટ જણાશે.

નવયુગની આપણી રાસની ફૂલવાડી તો વસન્તમાં ફૂલડાં પ્રફુલ્લે એવી આજ પ્રકૃષ્ઠી રહી છે. આપણા નવયુગના સુંદરીસંઘે નવગુજરાતની રાસઝડીઓ હૈયાની અંગલિયો ઝીલી છે. વસન્તોત્સવને તે શરદુત્સવને આજ સંજીવિતી છંટાઈ છે. મેનાઓનાં વન મુંગાં હોય તો સુંદરીઓના આજના સમારંભ રાસવિહોણા હોય. વસન્ત ખેસે ને અમરાધએ અમરાધએ ફાયલો ટહુકે એવો નવયુવતિ-કંઠ આપણી કુંજેકુંજે ટહુકી રહ્યો છે. આપણી નવકવિતા ઝીલવામાં નવગુજરાતણુ પાછળ પડી નથી. ગુજરાતભર ઉપર નવરસિકાની રસછોળ છલકાઈ રહી છે. રસાત્માઓ એ તેજનિર્મળ જીવનકવિતાને **રસો વૈ સઃ** ની રસપૂજા માને છે, ઝીલે છે, આનન્દે છે. ૧૮૯૮ નું વસન્તોત્સવનું મહાર્ગ સ્વપ્ન ૧૯૨૪ થી તો આનન્દતી આંખડલીએ સાવ પ્રત્યક્ષ નિહાળું છું.

ગુજરાતના રાસ એ ગુજરાતનાં સર્વોત્તમ Lyrics છે. પણ ત્રાવીશેક વર્ષ ઉપર ગુર્જરસાક્ષરતાની એક નાવડી ભૂલી પડી, તે Lyricવિહોણી કાવ્યદિશામાં Lyrics શોધવા રમણે ચડી. શેરીએ શેરીએ, આપણા સંસારને એકે એકે, નગરનગરે દયારામનાં મીરાંનાં નરસિહનાં રાજેનાં રતનાનાં મીડાનાં દલપતનાં નર્મદનાં Lyrics કોકિલકંઠી ગુજરાતણો ત્હારે ટહુકતી એમને વિસારીતે-અવગણીતે ગેય નહિ તહેમને 'સંગીતકાવ્ય' કહ્યાં. આજ એ પલટાઈ ગયું છે; આજ એ ભૂલ ભાગી છે આજના ગુજરાતનું રસગોત્ર આપણાં Lyricsનાં સંગીતકવિતો સાચો કલામહિમા સ્હમજે છે ને ઉપાસે છે. આજનો ફોક જ નવરસિયો કે નવરસિકા હશે, જેણે

રાસ નહિ ગાયા હોય. ગુજરાતે જાણી લીધું છે કે ગુજરાતનાં Lyrics જગતના Lyrical સાહિત્યમાં અનોખાં છે. રાસ એ ગુજરાતની કાવ્યવિશેષતા છે. આપણી રાસપ્રથા સમી રસપ્રથા ભારતમાંની કે જગતમાંની કેઈ કેઈ સંસ્કારસોહામણી મહાપ્રબળો આજે માણે છે, એ તો રવીન્દ્ર ટાગોર સમા કોક કાવ્યરસિક જગતપ્રવાસીને પૂછ્યે જણાય. રાસ એ ગુજરાતનો શ્રી કૃષ્ણહીષો રસવારસો છે.

ગુજરાતણ કવિતામૂર્તિ સમી કેમ છે. ? કારણ કે ગુજરાતણ ગુજરાતનાં હૈયાંદ્રુલ સમાં એ Lyrics-એ રસગીતો ચરતી ઉછરે છે. શેરડી ચરે એ ગાયનાં દૂધ ઓર માધુર્યવન્તાં હોય. ગુજરાતણ જેટલી કવિતા કોક જ દેશનું સુંદરીવન્દ ચરતું હશે. ગુજરાતણ કવિતા ચરતી ઉછરે છે, માટે ગુજરાતણ કાવ્યમૂર્તિ છે.

અને ગુજરાતણ એટલે માત્ર હિન્દુ નાર એમ સ્થમજવાની ભૂલ હું તો નથી કરતો, ને પાકક ! તહમે ચે મા કરશો. ગુજરાતણ એટલે હિન્દુ પારસી ઇસ્લામી ખ્રીસ્તી-આપણું સૌ નારીકુલ : જેમની કુટુંબ-વેલ ગુજરાતી લાપાનાં અમૃત પી ઉછરે છે તે. ૩૨૧૯૩

હારણગારની સુકુમારતામાં ઉત્કટ પરિમલ છે ને પ્રકુલપાંખડી સૂર્યકમલની વિશાલતામાં સુકુમાર પરિમલ છે. જૂઠ જાઠ ચમેલી મોગરો ગુલાબ, સ્પર્શે ને સુગન્ધે, સુક્રામળ પુષ્પો છે : ચંપાની ને કેવડાની, સુવર્ણકાન્તિ સમી, તીવ્ર વાસના છે. ગુજરાતના રાસઅંબહમાં ચે ઉરસુગન્ધની એવી વિધવિધતા છે. હંયાને ડોલાવન્તી, રસાત્માને ઝૂલાવન્તી, રસિકોની રસપાંખને પ્રેરણાજલ પાતી કવિતઅંગીતદેવી.

ઓતી જગત્સનોખી કલાપ્રસાદી આપણી રાસસમૃદ્ધિમાં છે. એ સંગીત, એ કવિતા, એ પ્રેરણા નવગુજરાતણનાં હૈયાં આજ ઘડી રહ્યાં છે. ગુર્જર રસિકઓની અક્ષયપાત્ર સમી અખૂટ રસિકતાને એ પોષે છે. ગુજરાતનાં Lyrical કાવ્યોનાં એ સંગીતકવિતામૃત પીને ગુજરાતણનો આત્મા ઉછરે છે, માટે ગુજરાતણ કાવ્યમૂર્તિ છે.

ગુજરાતની કુંજકુંજે ગાજતી રાસની રમઝટ ઉચ્ચારે છે કે ગુર્જરદેશે આજ નવવસન્ત બેઠી છે. નવકવિતાનાં આંખામ્હોર પ્રાશી-પ્રાશીને નવકાયલો આજ ટહુકા કરે છે. નગરનગરના નગરમન્દિરને ઝંખે ઝંખે મહેં તો એમને નવવસન્તરાસ'ઝીલતી-ઝીલાવતી સાંભળી છે. એ દ્રાગવન્તીઓના આત્માના સૌ પુણ્યકોડ શ્રી હરિ સદા પૂરજો!

વિ. સં. ૧૯૮૪

નહાનાલાલ દલપતરામ કવિ

આણમોલ ફૂલડાં

ફૂલડાં ઉગ્યાં આણમોલ ચાંદલિયાની ડાંખળીએ રે;
એવા કંઈ રસના ખોલ ઉગે મહારી આંખડીએ રે.

ચાંદણીઓ વેરી ચન્દ્ર ચાલે રે
ઠમક ઠમક ઠમકન્ત;
વેફું હું એવી તેજપગલીઓ
મારગડે મલકન્ત :
ચાંદલિયાની ડાંખળીએ રે.

સેથે ચોઠી મેઘઓઢણી રે,
ચન્દની ચણિયાને ઘેર;
ચન્દ્રકલા આ કલા કરી ચમકે;
કફું હું કલા એ પેર :
ચાંદલિયાની ડાંખળીએ રે.

કિરણો રવ્ય અલખેલડી રે
અલકલમેટો અન્દસાગ્ય;

આત્મદેવ

ઓ આત્મદેવ !

આવો , હો ! આવી વસન્ત આ.

દેવરંગી ફૂલ ઉગ્યાં અવનીમાં, આલમાં;
ફૂલડાં ઉઘાડો મુજ ભાલમાં:

ઓ આત્મદેવ ! વિ.

મહેક મહેક મહેક નવવાસના વિરાટની;
મહેક મુગન્ધો અંગરંગમાં:

ઓ આત્મદેવ ! વિ.

ચનનાં ઉંઝાણુ ભરી ખોલે છે દ્રાક્ષિલા;
ખોલી દ્રાક્ષ ઉરઆલમાં:

ઓ આત્મદેવ ! વિ.

ચન્દનગ્રોહ હળે તેજ દેરી વાદળી ;
તેજ એ દોળાય પ્રાણુગ્રોહમાં:

ઓ આત્મદેવ ! વિ.

રમતી વસન્ત આજ વિશ્વ દેરી વાડીએ;
રમો મ્હારી આંખના ઉદ્ધાનમાં:

ઓ આત્મદેવ ! આવો, હો આવી વસન્ત આ.

આભનાં કુંકુમ

અહો ! આજ કુંકુમ ઢોળાયેલ આવજા
 ઉગ્યાં સૃષ્ટિનાં સૌભાગ્ય !
 રૂડા સૂર્યના સોહાગ
 આજ કુંકુમ ઢોળાયે

આભને આરે ચાંદલો

આભને આરે ચાંદલો, હો નણદલ નેણમીકડાં !
કાંઈ રસનો ઉગ્યો રસરાજ;

હો નણદલ ! નિરખો એ ચન્દ નેણમીકડા.
ચોકમાં ચન્દની ઢોળાણી, હો નણદલ નેણમીકડાં !
કાંઈ આવો એ ઝીલવાને કાજ;

હો નણદલ ! નિરખો એ ચન્દ નેણમીકડા.

વીરા તહમારા વેગળા, હો નણદલ નેણમીકડાં !
બણે આકાશઆરાના ચન્દ;

હો નણદલ ! નિરખો એ ચન્દ નેણમીકડા.
વીંધી આંધેરી વાટડી, હો નણદલ નેણમીકડાં !
ઉરે ખોલે એના પડછન્દ;

હો નણદલ ! નિરખો એ ચન્દ નેણમીકડા.

ઝાંખી-ઝાંખીને થાટી ગઈ, હો નણદલ નેણમીકડાં !
એ તો હંમે-કલાંટ, તહો ચે દૂર;

હો નણદલ ! નિરખો એ ચન્દ નેણમીકડા.
ઝાંગ અડે, ના ઝલાય એ, હો નણદલ નેણમીકડાં !
એવાં પ્રીતમની ચન્દનીનાં પૂર,
એવાં ચલાવમની વાંસળીના સૂર;

હો નણદલ ! નિરખો એ ચન્દ નેણમીકડા.

પ્રાણુ તો મહારા પોયણાં, હો નણુદલ નેણુમીઠડાં !
રાતે ઉધડે ને દિવસે એ શાન્ત;

હો નણુદલ ! નિરખો એ ચન્દ નેણુમીઠડા.
ઝીલું એ ચન્દની ચન્દની, હો નણુદલ નેણુમીઠડાં !
મહારા ઉરતી અગાસીને એકાન્ત;

હો નણુદલ ! નિરખો એ ચન્દ નેણુમીઠડા.

વીરા તહમારા વેગળા, હો નણુદલ નેણુમીઠડાં !
મીઠી મોહિતી વરસે મહારાજ;

હો નણુદલ ! નિરખો એ ચન્દ નેણુમીઠડા.
હૈયાના ચોકમાં ચન્દની, હો નણુદલ નેણુમીઠડાં !
કાંઈ આવો એ ઝીલવાને કાજ;

હો નણુદલ ! નિરખો એ ચન્દ નેણુમીઠડા.

આયુષનાં પર્વ

—

આજ આયુષનાં પર્વ,

આજ આયુષનાં પર્વ,

હૈયાં વરસે છે હૃદયદેવનાં.

આજ આત્માનાં પર્વ,

આજ આત્માનાં પર્વ,

આત્મા વરસે છે આત્મદેવના.

ધન વરસે જલધાર, ને તરુવર વરસે ફૂલ;

રવિ વરસે કિરણવલિ:

અમે વરસીએ આત્મ આ અમૂલ:

તો મુદ્રાગિયાં ! આજે ઉત્સવ આત્મસંધનો.

આજ આત્માનાં પર્વ,

આજ આત્માનાં પર્વ,

આત્મા વરસે છે આત્મદેવના.

આપાઠી વાદળી

વીજે ભરી, રે હો ! વીજે ભરી,
આ આપાઠી વાદળી વીજે ભરી.

ઘોમેર ચમકે છે દષ્ટિની દામિની;
આંખડીની આશ એ શું આર્યતરી !

આ આપાઠી વાદળી વીજે ભરી.
કુંકુમ થાળ લેઈ આવી સોહાગણુ;
સોહાગકિરણોની ઝરમર ઝરી:

આ આપાઠી વાદળી વીજે ભરી.
મહાલે મંહી નીર ગંભીર મેઘનાં;
મેઘલી એ રાત જાણે ચન્દ્રનીતરી:

આ આપાઠી વાદળી વીજે ભરી.
ઝોઠી રૂપચુન્દડી રમતી રઢિયાળી;
રૂપના સાગરિયાની એ સુન્દરી:

આ આપાઠી વાદળી વીજે ભરી.
ઢેયાની વેલને અમીનાં ફૂલ ઉગિયાં;
ઉરની રસમૃતિ શું આલ ઉતરી !
આ આપાઠી વાદળી વીજે ભરી.

કદંબનાં ફૂલ

—

હું તો ગઈતી કદંબના ઝાડે કદંબનાં ફૂલ લેવા;
હું શું બાણું કે આવે પછવાડે કદંબનાં ફૂલ લેવા?

હું તો વગડાની વાટે ચાલી કદંબનાં ફૂલ લેવા;
ઝોડ આખા બાણે વને વનમાળી કદંબનાં ફૂલ લેવા.

મોં તો મુખડે એને ઝાંખું કદંબનાં ફૂલ લેવા;
એણે નેણુલેથી નેણુણાણુ નાંખું કદંબનાં ફૂલ લેવા.

મોં તો લીધો એ કુંજનો કેડો કદંબનાં ફૂલ લેવા;
એણે ઝાડ્યા મ્હારો પાલવછેડો કદંબનાં ફૂલ લેવા.

હું તો ગઈતી ધરાને દાળે કદંબનાં ફૂલ લેવા;
ઝાડ આખા મ્હારી દેહની ડાળે કદંબનાં ફૂલ લેવા.

કાશ્મીરી શાલ

હું તો ઝોલું-ઝોલું ને સરી જાય રે

મહારી કાશ્મીરી શાલ;

મહારે હૃદય ઢાંકું એવી બતાવ, સખિ રે !

કોઇ લાજવણુ શાલ મેવ

ધરી ઝોળી એક યોગીરાજ આવિયા રે લોલ;

મહેં તો છાતી પર છુન્દણું પડાવિયાં રે લોલ;

મોંઘા લિક્ષામન્ત્ર મનડે જડાવિયા રે લોલ;

પછી ઝોલવા ખરીદી આ રસાલ

મહારી કાશ્મીરી શાલ.

મહારે હૃદય લરાયું અને વાઘતું રે લોલ; !

મહારી ઝોળી કેરાં બન્ધનો હરાવતું રે લોલ;

મહારા સાળુડાનું પોત તો આછું હતું રે લોલ;

પછી ઝોલવા ખરીદી આ વિશાલ

મહારી કાશ્મીરી શાલ.

મ્હારે હૈયે ખૂંદેન ! શાલ ન આવી રહે રે લોલ;
 મ્હારી લાજ કેરાં ચીર તે લેતી વહે રે લોલ;
 રમે ! ઉરલેખ લોક કા વાંચી લહે રે લોલ;
 મ્હને ગૂંથી આપ, રાજવણુ ખાલ !

એક અદ્ભુત શાલ.

મ્હાફે હૃદય ઠાંકું એવી ખતાવ, સખિ રે !

કાઈ લાજવણુ શાલ.

કાળની ખંજરી

કાળની ખંજરીના ઝણકાર
ઝીલજો, ભવરણના રમનાર !

રજની આથમે, દિવસ ઉગે છે,
દિશા ઉઘાડે ખાર;
યુગ ઉતરે, નવયુગ એસે આ;
એના મહાઉચ્ચાર—
વીરના એવા ધનુટંકાર
ઝીલજો, ભવરણના રમનાર !

શીંગી વાગી, શંખ પૂર્યા,
દુંદુભી દે છે વિધિદોલ;
અવનીઉરમાં, ગગનગુફામાં
ગાજે યુગના ગોલઃ
ભૂતભાવીના એ ભણકાર
ઝીલજો, ભવરણના રમનાર !

રૂઢ નહોતર્યા, બોગણી નહોતરી,

નહોતરિયા યમદેવ;

ભાગ્યબોલ બોલે છે આજે

કાળપુરુષ સ્વયમેવ:

કીલજો, ભવરણના રમનાર !

કાળની ખંજરીના ઝણકાર.

કાળની ખંજરીના ઝણકાર

કીલજો, ભવરણના રમનાર !

જરા થોભ

ચન્દ્ર ! જરા જતાં-જતાં તો આપુ ! થોભ.

વીર ફૂલડે વધાવું,

મ્હારે હમડે હુલાવું :

જરા જતાં-જતાં તો આપુ ! થોભ.

આવ, આંખડીમાં ચન્દ્ર ! મૂકી રાખું;

મ્હારા માથાનો મુગટ કરી ઝાંખું;

મ્હારા મન્દિરના દેવ સ્થાપી પૂજું-પૂજાવું, હો ચન્દ્રજી !

વીર ! ફૂલડે વધાવું,

મ્હારે હમડે હુલાવું,

જરા જતાં-જતાં તો આપુ ! થોભ.

રસરાસ અધૂરા કો રહી જશે;

કંઈ-કંઈની જેલડીઓ ચે તૂટશે;

પ્રાણ વાંકે, પાસવડો પ્રસાદે, ઊભા રહો, હો ચન્દ્રજી !

વીર ફૂલડે વધાવું,

મ્હારે હમડે હુલાવું,

જરા જતાં-જતાં તો આપુ ! થોભ.

ચન્દ્ર ! જરા સાચું-જોડું તો આપુ ! થોભ.

બવા ઘો બેગીરાજ !

—

બવા ઘો, બેગીરાજ ! અળગા રહો, નાથજી !

આમ શું માયા લગાડો રે ?

સરિતાને ટાંકે છે વનની મરદીમાં—

ક્યાં તમ કુલશેષ રોપશે રે ?

બવા ઘો, બેગીરાજ !

બેખ હસાવશે ને ચુંદરી લગવશે,

રત્નોને રજા તો ચડાવશે રે;

તું તો છું ગાણડી ને આપ દેવદેહી,

આંખડી રાજ ! મા નચાવશે રે;

બવા ઘો, બેગીરાજ !

✽

ટહુકો

વેગળી વસન્તના મોંઘા આલાપ.
 મોંઘા આલાપ, લોલ ઉરના વિલાપઃ
 વેગળી વસન્તના મોંઘા આલાપ.

સરિતાની કુંજ મંળુ ટહોકાની રેલમાં
 ખૂટી, ખૂટ્યાં દો ચતુરાનાં ચાપઃ
 વેગળી વસન્તના મોંઘા આલાપ.

ધીમી ધીમી મ્હારી દોઢિલા રહે છે ;
 માનવી સુણે છે દેલિના કલાપઃ
 વેગળી વસન્તના મોંઘા આલાપ.

ડોલતા હુંગર

અન્ધારી રાતના હુંગર ડોલે રે;
 જગમાં અન્ધારાં ઢોળે:
 સોહાગી રાજ !
 હુંગર ડોલે ને મહારાં હૈયાં ડોલે રે.

મેઘલી સહાંજ શા હુંગર ડોલે રે;
 મુંગા યે મોરલા બોલે:
 સોહાગી રાજ !
 હુંગર ડોલે ને મહારાં હૈયાં ડોલે રે.

લુગલુગના નેગી જેવા હુંગર ડોલે રે;
 મૃદન્તા ઝાડીઓને ડોલે:
 સોહાગી રાજ !
 હુંગર ડોલે ને મહારાં હૈયાં ડોલે રે.

કાળની છીછી સમા હુંગર ડોલે રે;
 વિશ્વ રમે એહ દષ્ટિછોળે:
 સોહાગી રાજ !
 હુંગર ડોલે ને મહારાં હૈયાં ડોલે રે.

બ્રહ્માના પદ્મ પેઠે હુંગર ડોલે રે;

આત્મ ડોલે એ હિંડોલે:

સોહાગી રાજ !

હુંગર ડોલે ને મહારાં હૈયાં ડોલે રે.

અમ્મર આયુષ્યના હુંગર ડોલે રે;

ડોલે ભૂગોલ ને ખગોલ:

સોહાગી રાજ !

હુંગર ડોલે ને મહારાં હૈયાં ડોલે રે.

તમીસા

નમે આલમાં અન્ધાર, રમે વીજના ચમકાર;
જળની ઝડીઓ પડે પૂરમાં, હો બહેન !
દમે હૈયાના ભાર, ઝમે નયણાંની ધાર,
બહાલાની વાત બજે ઉરમાં, હો બહેન !

ચૂડી અટારી આંખને જૂવે છવ એ પન્થ;
ઢળે તિમિરનાં આપટાં,
મંદી ઘેરાણા ઢાડીલા કન્થ, હો બહેન !
જળની ઝડીઓ પડે પૂરમાં, હો બહેન !

કાળાં કાજળનાં વાદળાં, હો બહેન !
કાળો કાળો વરસાદ,
મહાજગત ભીંજે એ કાજળજળે, હો બહેન !

યુગયુગ ટેરી વાત, પ્રલય તણાં પાણી પડે;
મંદી ફળ્યાં દિવસ ને રાત,
એક આંગણ ઉભો મેહુલો.

એવા વરસે અન્ધાર, ઝીણા વીજના ચમકાર,
 જળની ઝડીઓ પડે પૂરમાં, હો બહેન !
 દમે હૈયાના ભાર, ઝમે નયણાંની ધાર,
 બહાલાની વાત જાગે ઉરમાં, હો બહેન !

અન્ધારી રજની ને આંસુનાં પૂર,
 ઉંડું આકાશ અને આછેરાં ઉર;

કહે, સખિ ! કેમ કરી ઉતરે ?

બહાલાજી શઠ વીસરેલ;
 સાંધ્યું સૂકાને લાગી પડ્યું,
 હોડી ઉભી જળરેલ:
 મહારી હોડી ઉભી જળરેલ.

નન્દિની

ખમ્મા મહારી નન્દિની ! રે નન્દિની !
 કુંળું ત્હારું હૈયું સંભાળ એક, નન્દિની !
 ખમ્મા મહારી નન્દિની ! રે નન્દિની !

ખેલતાં શું કાંટા વાગ્યા ? બાપુ નન્દિની !
 કેવડાને ક્યારે જતી ન, ખહેન નન્દિની !
 મોગરાના મૂકજે કિરીટ શિરે, નન્દિની !
 ખમ્મા મહારી નન્દિની ! રે નન્દિની !

ઉડતાં દો તેજ શું વાગ્યાં ? બાપુ નન્દિની !
 વીજળીને ઝાલવા જતી ન, ખહેન નન્દિની !
 ચન્દ્રિકામાં ઝીલજે ઝીલાય તેમ, નન્દિની !
 ખમ્મા મહારી નન્દિની ! રે નન્દિની !

દોડિલાની કેલિ વાગી શું ? બાપુ નન્દિની !
 પુષ્પના શું વાગ્યા પરાગ ? ખહેન નન્દિની !
 બહાલધેલી વાટમાં વસન્ત વાગી ? નન્દિની !
 વેણું ? કે દો વાગી સુહાગી રાજ્યાંખડી ?
 ખમ્મા મહારી નન્દિની ! રે હો નન્દિની !

નિર ડોલે

નીર ડોલે, નીર ડોલે, સૃજનનાં નીર ડોલે રે;
 નીર ડોલે, નીર ડોલે, પ્રલયનાં નીર ડોલે રે. ધ્રુવ.

નેહે જગમાત ફરી આંખડી રે ડોલે ;

ડોલે હરિ લક્ષ્મીજીને જોળે :

સૃજનનાં નીર ડોલે રે

શેષ ફરા મણિ ડોલે, સાગરતરંગ ડોલે;

ડોલે ધ્રુવા પદ્મને હિન્ડોલે :

સૃજનનાં નીર ડોલે રે.

નિરખી જગનાથ ફરાં હૃદયં હસી રહ્યાં;

મૂક્યું નૃત્ય તે દિને ભૂગોલે :

સૃજનનાં નીર ડોલે રે.

નીર ડોલે, નીર ડોલે, પ્રલયનાં નીર ડોલે રે.

નેણલનાં મહેમાન

આલમાં ઉગતી કસાનો ચન્દ્ર ઉગ્યો,
 કે ચન્દની શું મટકાં ભરે રે લોલ;
 જાણે કોઈ વ્યક્તપુરનો રમનારો
 આગમની વાતું કરે રે લોલ.
 ન્હાળ્યા—ન્હાળ્યા પાંપણને પલકારે,
 ત્યાં દેવ શા ઉડી જશે રે લોલ;
 એવા મહારા આતમનાં મહેમાન !
 કે ક્યારે પાછા આવજો રે લોલ ?

મીઠડા મધુરસ ટહુકે મોરા,
 કે વીજળી ઝગટે ઝીણી રે લોલ;
 જાણે કોઈ સ્નેહભૂખી મીટડી મટકે,
 પ્રચંડ ને હેયામીણી રે લોલ.
 દીકડી-ન દીકડી ત્યાં વીજ એ વિરામી,
 કે ઝીઝીગોની કુંજથી રે લોલ;

એવાં મહારાં મનડાનાં મહેમાન
કે આજ અહિયાં નથી રે લોલ.

લીલી-રંગલીલૂડી વગડાની વાટે
કે ઘોડીલા રમે-ઝૂમે રે લોલ;
પનિહારી પાણી ભરે પાણીઘાટે,
કે નેણલાં નાચે-રમે રે લોલ.

આદર્યા—ન આદર્યા અનન્તના સન્દેશ,
ત્યાં આથમ્યા એ ઓરતા રે લોલ;
એવાં મહારાં નેણલાં મહેમાન!
કે નિત્યનાં છે નહોતરાં રે લોલ.

નહોતરાં

~*~

કે આલમાં ચમકે પુનમચન્દ્રમા રે;

કે એહવો ચમકે ઉરનો ચન્દ:

સલૂણા

દિલના દેવને નહોતરાં રે.

કે ચોકમાં ઉછળે ચન્દ્રની ચન્દની રે;

કે એહવો ઉછળે ઉર આનન્દ:

સલૂણા

દિલના દેવને નહોતરાં રે.

કે કુંજમાં કોયલડી ટલુકા ઝરે રે;

કે મોરલો બોલે મનને મહોલ:

સલૂણા

દિલના દેવને નહોતરાં રે.

કે પાદર પનિહારીઓ પડધા પૂરે રે;

કે ગામમાં ગાજે એ રસબોલ:

સલૂણા

દિલના દેવને નહોતરાં રે.

કે વાડીએ ચૈતર ચંપો મ્હોરિયો રે;
કે મ્હોર્યો વસન્તનો મુજ છોડ:

સલૂણા

દિલના દેવને નહોતરાં રે.

કે ફૂલડે ફૂલડે પરિમલ જાગિયા રે;
કે જાગ્યા જીવનના કાંઈ કોડ:

સલૂણા

દિલના દેવને નહોતરાં રે.

કે તારલા હરિની ઉતારે આરતી રે;
કે એવા આરતના મુજ ભાવ:

સલૂણા

દિલના દેવને નહોતરાં રે.

કે મ્હારી યે ઉગશે પુણ્યની પર્વણી રે;
કે આવજો ત્હારે મદૂલીએ, માવ !

સલૂણા

દિલના દેવને નહોતરાં રે.

પાણીડાં કેમ ભરીએ ?

સખિ ! આવે-આવે ને ઝોસરે,

પાણીડાં કેમ ભરીએ ?

એવાં માહિખતીનાં નીર,

પાણીડાં કેમ ભરીએ ?

સખિ ! છાળ ઉછળે બધું ભીંજી,

પાણીડાં કેમ ભરીએ ?

એને છાંટણે છંટાય મહારાં ચીર,

પાણીડાં કેમ ભરીએ ?

મહારે પાંચ-પાંચ તરવના માંડવા,

પાણીડાં કેમ ભરીએ ?

મહારે ત્રણ-ત્રણ ગુણુની વેલ:

પાણીડાં કેમ ભરીએ ?

મહારે બુદ્ધિના બાગ ઉગાડવા,

પાણીડાં કેમ ભરીએ ?

મહારે ભરતી સંસારિયાની હેલ,

પાણીડાં કેમ ભરીએ ?

સખિ ! નીર ઉછળે એ અનન્તનાં,
પાણીડાં કેમ ભરીએ ?

એનાં ભરતી ને ઝોટ છે અધોર,
પાણીડાં કેમ ભરીએ ?

સખિ ! કાળના ફૂવાને કાંકડે
પાણીડાં કેમ ભરીએ ?

મંહી માંડી દિશાઓના દોર
પાણીડાં કેમ ભરીએ ?

જગપંખાળાં પંખેરૂ પરવરે,
પાણીડાં કેમ ભરીએ ?

કાંઈ ઉછળે નિઃસીમના સમીર,
પાણીડાં કેમ ભરીએ ?

સખિ ! આવે-આવે ને ઉભરે,
પાણીડાં કેમ ભરીએ ?

એવા આત્માની નદીઓનાં નીરઃ
પાણીડાં કેમ ભરીએ

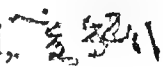
પારકાં કેમ કીધાં ?

હરિ ! નેહને નેણલે ભૂલાવી
 ને દેવનાં દાન દીધાં ;
 પછી ભવને ભૂલામણે ભૂલાવી
 કે પારકાં કેમ કીધાં ?

હરિ ! ચન્દ્રમા શા રમકડે રમાડી
 ને દેવનાં દાન દીધાં ;
 પછી આત્માની જ્યોતને ખૂઝાવી
 કે પારકાં કેમ કીધાં ?

હરિ ! પાંગરાવી આલને ય ભેદી,
 ને દેવનાં દાન દીધાં ;
 પછી આનન્દવેલડી ઉચ્છેદી
 કે પારકાં કેમ કીધાં ?

હરિ ! અમૃતના ઝોથ નહોતા છેટા,
 ને દેવનાં દાન દીધાં ;
 પછી ખારે ખારે સાગરે ઉશેટયાં,
 કે પારકાં કેમ કીધાં ?

પુનમની પાંખડીઓ

સખિ ! જોને ગગનને ગોખ રે પુનમની પાંખડીઓ,
કાંઈ નગર—નગરને ચોક પુનમની પાંખડીઓ ;

સખિ ! સરોવરે પોયણાંને ભાલ રે પુનમની પાંખડીઓ,
કાંઈ તોરણે ખાંધી ત્રિલોક પુનમની પાંખડીઓ.

અહો ! અમુક્ષખ અવસર આજ રે પુનમના પડછન્દા,
સુણ સજનિ ! આ ચન્દનીને છાળ પુનમના પડછન્દા ;
તહારી ઉડન્તી આંખડીને ભાવ રે પુનમના પડછન્દા,
તહારા અંગઅંગ ફેરે હિન્ડોળ પુનમના પડછન્દા.

આ સરિતાની લહેરે લહેર રે પુનમની પાંખડીઓ,
કાંઈ સુન્દરી—સુન્દરીને દેહ પુનમની પાંખડીઓ ;
વેરે પગલીએ—પગલીએ ગ્રાણ રે પુનમની પાંખડીઓ,
કાંઈ નયણેથી નીતરતે નેહ પુનમની પાંખડીઓ.

અને સહિયર સમાણી ! તહારે રાસ રે પુનમના પડછન્દા,
 તહારે તાળી—તાળીને મદશોર પુનમના પડછન્દા ;
 તહારા સૌભાગ્યકંકણે હસન્ત રે પુનમના પડછન્દા,
 તહારા હૈયાને ટહુકતે મોર પુનમના પડછન્દા.

મહારા પિયુજના હાસને પુંજ રે પુનમની પાંખડીઓ,
 મહારા નાથની કીકીને કુંજ પુનમની પાંખડીઓ ;
 મહારાં બાલકડાંને કલબોલ રે પુનમના પડછન્દા,
 મહારા સારા સંસારને કલ્લોલ પુનમના પડછન્દા.

શુ જ રાત્રી સાહિત્યના યાત્રાળુઓ

અદેય
૪૬૦૪૬૦૪

8G0 Guj
Ralash
21394

ચંદ્રમસાદ

ધ્યનલાલ

રાવલ

૪૬

નહાના નહાના રાસ

અને સહિયર સમાણી ! ત્હારે રાસ રે પુનમના પડછન્દા,
 ત્હારે તાળી—તાળીને મદ્દશોર પુનમના પડછન્દા ;
 ત્હારા સૌભાગ્યકંકણે હસન્ત રે પુનમના પડછન્દા,
 ત્હારા હૈયાને ટહુકતે મોર પુનમના પડછન્દા.

રા પિયુજના હાસને પુંજ રે પુનમની પાંખડીઓ,
 મ્હારા નાથની ડીકીને કુંજ પુનમની પાંખડીઓ ;
 મ્હારાં બાલકડાને કલબોલ રે પુનમના પડછન્દા,
 મ્હારા સારા સંસારને કલ્લોલ પુનમના પડછન્દા.

પ્રેમીમા પાછી ઉગી રે

—

અને સહિયર સમાણી ! તહારે રાસ રે પુનમના પડછન્દા,
 તહારે તાળી—તાળીને મદશોર પુનમના પડછન્દા ;
 તહારા સૌભાગ્યકંકણે હસન્ત રે પુનમના પડછન્દા,
 તહારા હૈયાને ટહુકતે મોર પુનમના પડછન્દા.

મહારા પિયુછના હાસને પુંજ રે પુનમની પાંખડીઓ,
 મહારા નાથની ડીપ્રીને હુંજ પુનમની પાંખડીઓ ;
 મહારાં બાલકડાંને કલ્પબોલ રે પુનમના પડછન્દા,
 મહારા સારા સંસારને કલ્પબોલ પુનમના પડછન્દા.

પૂર્ણિમા પાછી ઉગી રે

—૪—

ના'વ્યા એ નાણુદલના વીરા,
કે પૂર્ણિમા પાછી ઉગી રે. ધ્રુવ

સોળ--સોળ પાંખડીનાં કમળ મંગાવ્યાં ;
નિત્ય નિત્ય લખી લખી થાકી :
કે પૂર્ણિમા પાછી ઉગી રે.

રોજ રોજ રજની તો તારલે ભરેલી ;
જોઈ જોઈ એહ હું તો થાકી :
કે પૂર્ણિમા પાછી ઉગી રે.

સહાંજ ને સહવાર બોલે બોલ દેવધંટા ;
વાંચી વાંચી ભાગ્ય એમાં થાકી :
કે પૂર્ણિમા પાછી ઉગી રે.

ઘડી ઘડી પિયુને પુકારે ઝો ! પર્ષેયો ;
મુણી મુણી શબ્દ એહ થાકી :
કે પૂર્ણિમા પાછી ઉગી રે.

નહાતી હું અખંડ એની હાસ્યચન્દનીમાં

ચન્દની આ ઝોઢી ઝોઢી થાકી :

કે પૂર્ણિમા પાછી ઉગી રે

ચન્દ્ર ! તારા સમું એતું વદન સોહામણું ;

એના વિના નહાળી તલે થાકી :

કે પૂર્ણિમા પાછી ઉગી રે.

ના'વ્યા એ નણુદ્ધના વીરા, ને પૂર્ણિમા પાછી ઉગી રે.

પ્રીતિના પ્રાહુણા

મેઘ બોલે ને મોરલા ડાલે છે ;

ઉરે સ્મરણોનાં સોણલાં બોલે છે :

મેઘ બોલે ને મોરલા ડાલે છે.

વીજ ચમકે ને આંખડી ચમકે છે ;

મંહી ધ્રુમર જુલોણાં ધમકે છે :

મેઘ બોલે ને મોરલા ડાલે છે.

ચાપ જુહિયાં મહેન્દ્રનાં મેઘલિયે ;

ખાણુ વાગ્યાં એ કોકને કુંજગલીએ :

મેઘ બોલે ને મોરલા ડાલે છે.

આલ ગાજે ને ગેળનાં ઘોર લાવે ;

કાંઈ આધેના સન્દેશા સંભળાવે :

મેઘ બોલે ને મોરલા ડાલે છે.

આજ પુનમચન્દ્ર વન ઘેરાણો ;

મહારા મનનો મયંક નથી અંખવાણો :

મેઘ જોલે ને મોરલા ડોલે છે.

આ ઝડીઓ પડે, જગ લે લ્હાવો ;

મહારી પ્રીતિના પ્રાહુણા ! ઘેર આવો :

મેઘ જોલે ને મોરલા ડોલે છે.

પ્રેમનગરના રાજવી

કે આલમાં ડગમગ ડોલે વાદળી રે.

કે માહરે મન મહેરામણ મેઘ :

કે પિયુષ પ્રેમનગરના રાજવી રે.

કે મેઘમાં ઝગમગ ઝણકે વીજળી રે ;

કે વીજ સા નેણલે નાચે નાથ :

કે પિયુષ પ્રેમનગરના રાજવી રે.

કે આંમેર વનરાજ દોળાઈ ઢળે રે ;

કે મોરલો ગરજે વનને ગોખ :

કે પિયુષ પ્રેમનગરના રાજવી રે.

કે આઝી-આઝી ઝાઢણ પાગરી રે :

કે આઝાં આંજણ, આઝાં અંધોળ :

કે પિયુષ પ્રેમનગરના રાજવી રે.

કે ઘેરા ઘેરા ઘનના માંડવા રે ;

કે ઘેરાં વન, નદીઓનાં નીર :

કે પિયુષ પ્રેમનગરના રાજવી રે.

કે પદ્મથી છવરાઇ રહી તવ પદ્મણી રે ;

કે વીણવા આવળો એ, રસરાજ !

કે પિયુષ પ્રેમનગરના રાજવી રે.

અક્ષના અક્ષમહેલે

આવો—આવો, તીરથવાસી સન્ત હો !

અક્ષના અક્ષમહેલે :

જાગી—જાગી પૂરણ અક્ષજ્યોત હો !

અક્ષના અક્ષમહેલે.

અન્ધારાં રેલી આભ રચ્યાં,

મંહી વેર્યા રતનના દીપ રે :

ક્રમે ક્રીને મધુરે એક ઉતરવા ?

ઓ આગ, હું છીપ :

હો ! અક્ષના અક્ષમહેલે.

આંખ ભરી, મધારાં દેયાં ભરાણાં,

ભરિયા મુકુણા મોહાગ રે ;

એક ભરાય હવે આત્મ માહુરે,

કુળનાં ભરાય તો તો ભાગ્ય,

હો ! અક્ષના અક્ષમહેલે.

માંડી દિશાઓ ને રોખો માંડવડો,

ચેતનસિંહાસન કીધાં રે ;

વિલસે વિરાટને ચે છાગલે જીવીલો,

વિશ્વને કલ્યાણ ગોણે દીધાં :

હો ! અહમના અહમહેલે.

નગી—નગી પૂરણ અહમજોત હો !

અહમના અહમહેલે.

અક્ષવીંઝણો

તીલો કમલરંગ વીંઝણો, હો નન્દલાલ !
રઢિયાળો રતનગઝલ, મોરા નન્દલાલ !
અક્ષા વીંઝે અક્ષવીંઝણો, હો નન્દલાલ !

સોનાનો સરજ શોભિતો, હો નન્દલાલ !
ફેરી ચન્દની ગિઝલ, મોરા નન્દલાલ !
અક્ષા વીંઝે અક્ષવીંઝણો, હો નન્દલાલ !

કરેમેરે ભર્યા હીરલા, હો નન્દલાલ !
ઝલરે ઝીક ફેરી વેલ, મોરા નન્દલાલ !
અક્ષા વીંઝે અક્ષવીંઝણો, હો નન્દલાલ !

દાંડી અક્ષાછના લાયમાં, હો નન્દલાલ !
માનવીના ભાગ્યના ઝો ગેલ, મોરા નન્દલાલ !
અક્ષા વીંઝે અક્ષવીંઝણો, હો નન્દલાલ !

ભમ્ભરને ટાડલે

તારલા રે ! આવ મ્હારે અંખોડલે.

મ્હારે અંખોડલે,

કંઈ હાસ થોડે-થોડલે :

તારલા રે ! આવ મ્હારે અંખોડલે.

આજ મહેં તો અલક અલક મોતીડાં પરાવિયાં ;

મુખડાનાં અલક અલક જ્યોતિઓ ઝંકારિયા ;

નેણુતખ્તે સ્નેહરાજ સ્વામીને પધરાવિયા :

એકલો મા આવતો,

તું આવજો સજોડલે :

સાળુ છાતું ના ગમે

રમ ભમ્ભરને ટાડલે :

તારલા રે ! આવ મ્હારે અંખોડલે.

ભૂલકણી

હું તો ઉભીંતી આબકાંને આરે વસન્તની વાટ જોતી ;
સહ આન્હા ને દેહ શબ્દગારે, વસન્તની વાટ જોતી.

હું તો તારસે તારસે જોતીંતી, વસન્તની વાટ જોતી ;
હું તો દક્ષિણપન્થ શોધતીંતી, વસન્તની વાટ જોતી.

ત્યાં તો યુરજ આડ્યા આધેરા, વસન્તની વાટ જોતી ;
મ્હેં તો માન્યા દિનનાથને નગેરા, વસન્તની વાટ જોતી.

દેવાગની ને એકલી અટલી, વસન્તની વાટ જોતી :
હું તો વગન્ત માગને ગ બૂલી, વસન્તની વાટ જોતી.

મ્દન શપીઓ બૃલકણી કહે છે, વસન્તની વાટ જોતી ;
નાળી લેટ-લેટને સહુ લસે છે, વસન્તની વાટ જોતી.

હું તો ઉભીંતી આબકાંને આરે, વસન્તની વાટ જોતી :
કંઈક બૂલી મલગા મંગારે, વસન્તની વાટ જોતી.

મહિડાં

હલકે હાથે તે નાથ ! મહિડાં બહોવળે,
મહિડાંની રીત નહોય આવી રે લોલ.

ગોળી નન્દાશે, નાથ ! ચોળી છંટાશે, નાથ !
મોતીડાંની માળા તૂટશે રે લોલ :
ગોળી નન્દાશે ને ગોરસ વહી જશે,
ગોરીનાં ચીર પણ ભીંજશે રે લોલ :
હલકે હાથે તે નાથ !

નહાની શી ગોરસીમાં જમનાજી ઉછળે
એવી ન નાથ ! દોરી રાખો રે લોલ ;
નહાની શી ગોરસીમાં અમૃત દારિયાં,
હળવે ઉઘાડી નાથ ! ચાખો રે લોલ :
હલકે હાથે તે નાથ !

મળિયા મુજને નાથ

મેહુલો ગાજે ગોરંભતો રે,
 કાંઈ કાજળકાળી રાત ;
 ઝખકે ઝીણી વીજલડી રે,
 કાંઈ કરતી મેઘ શું વાત.
 દીવડો જાયો પાલવડે રે,
 હું તો ચાલી જળને ચોક ;
 સહિયર ! ઝો રે દીવડિયે રે
 મહેં તો શોખ્યા ચૌદે ય લોક.

સાગર ગાજે ગોરંભતો રે,
 કાંઈ મધદરિયે મધરાત ;
 લલરે ઘેરાં લહેરખડાં રે,
 કાંઈ ઉછળે નીર રતનાળ.
 રતને મોહ્યાં છે મનડાં રે,
 હું તો ચાલી જળને વંન ;
 સહિયર ! સાગરને માંડવે રે
 મહારાં ચ્હડ્યાં વમળમાં મંન.

સંસાર ગાળે ગોરંભતો રે,
 કાંઈ સુખદુઃખ કેરા ગોખ ;
 અંખકે અંખો મારગડો રે,
 કાંઈ તેજઅન્ધારના ચોક.
 પગથી લીધી મહેં પ્રેમની રે,
 મહારે સાહેલીના સાથ ;
 સહિયર ! જો રે મારગડે રે
 કાંઈ મળિયા મુળને નાથ.

રંગધેલી

~*~

રાસે રમે રંગધેલી,

સાહેબરી રાસે રમે રે. શ્રુવ.

માગિશ્યુસાસના સાધિયા રે પૂર્વા ;

ચિન્ન ભરી છાગ એ ઉડેલી :

સાહેબરી રાસે રમે રે.

મદે ઢળી ચાલમાં, સોદાગભર્યા ભાલમાં,
કામિનીની કવિતા ઝૂકેલી :
સાહેલડી રાસે રમે રે.

આત્માની પ્રેમજ્યોતે દેહે કીધા દીવડા ;
દીપે દીપે દુનિયાં દાઝેલી :
સાહેલડી રાસે રમે રે.

મેદની ભૂલાવી, મહામાયા સ્મરાવતી,
ફૂદડી ફરે છે અલખેલી :
સાહેલડી રાસે રમે રે.

રાસે રમે રંગધેલી,
સાહેલડી રાસે રમે રે.

સાશ્વત્ત

~*~

સાશ્વત્ત ! આજે મુદ્દગચંગ આજે

દિલીપ શાંતિ આજે વિરાજે વસન્તના.

પ્રાણ આજે, સ્નેહ આજે :

આજે કાળે કુંજ આજે :

સાશ્વત્ત ! આજે વિ. શુભ.

જેડી આજા વિજાજા ઉમંગમાં :

પાટ કંઠની કંપાની શી અંગના :

પન્થ આજે-નિદાજે છે કંથના

દશન્ન આ દિગન્નમાં :

પ્રાણ આજે, સ્નેહ આજે :

આજે કાળે કુંજ આજે :

સાશ્વત્ત ! આજે વિ.

લોક-લોકના રાસ

નિરખો આ રાસ લોકલોકના રે,

રમે સૃષ્ટિ ને સૃજનાર ;

રમે સૃષ્ટિ ને સૃજનાર :

અંગુલિમાં અંગુલિ પરોવીને

ખેલે તેજ ને અન્ધાર ;

ખેલે તેજ ને અન્ધાર :

રસનાં ઉછળે રંગહેલિયાં.

પુરુષ ને પ્રકૃતિની ખેલડી રે

ફરે ફૂદડી અનન્ત ;

ફરે ફૂદડી અનન્ત :

તણખા વેર્યાં નયનતેજના,

તહેનાં બનિયાં બ્રહ્માંડ ;

તહેનાં બનિયાં બ્રહ્માંડ :

રસનાં ઉછળે રંગહેલિયાં.

પૃથ્વી કરતો ફરે ચન્દ્રમા રે,

પૃથ્વી સૂર્યને ઘેરાટ ;

પૃથ્વી સૂર્યને ઘેરાટ :

સૂર્યે આપાસ મહાસૂર્યની ;

એમ ઘૂમતો વિરાટ ;

એમ ઘૂમતો વિરાટ :

રસનાં ઉછળે રંગહેલિયાં.

રાત્રિ પ્રભાતે મહાપ્રભાતે રે,

વ્યથિ સમથિ સમસ્ત ;

વ્યથિ સમથિ સમસ્ત :

દેહી ને દેહની લીલાકલા :

સૌના ઉદયો ને અસ્ત ;

સૌના ઉદયો ને અસ્ત :

રસનાં ઉછળે રંગહેલિયાં.

વડલો

વડલો વનશોભાનો રાજવી રે !
 વડલો સાયરસરને તીર ને ;
 વડલો ઘટાગુફાઓથી ડાલતો રે,
 વડલો, મેઘ શો, ઘેરગમ્ભીર ને :
 વડલો ગુણુગરવો ગોરંભતો રે.

ચાર-ચાર માંડી દિશાઓ દિગ્ગન્તમાં રે,
 ચાર-ચાર માંડયા ખંડ આ લોક ને ;
 ચાર-ચાર મારગ વનવન વીંધતા રે,
 સહુના સંગમ વડને ચોક ને :
 વડલાની કુંપળીએ વેદ ચારે લખ્યા રે.

વડલાને ગોખ કાંઈ કાકિલા દહૈકા ઝીલે રે,
 વડલાની ડાળીએ મોરલા બૂલે ને ;
 વડલાને જાંયંડ તપસી તપસ્યા તપે રે,
 ગોપ કા વાંસળી વાતાં બૂલે ને :
 વડવાઇની જાળીઓ ભૂલભૂલામણી રે.

ધોમ લખ્યા, ને પિયાવા માંડિયા રે,
 ખન્ધી આવે-આવે, ને જાય ને :
 વિરામે ઘડિયેક કાંઈ વિરમે રે,
 મીઠાં પાણી, પ્રારબ્ધ શાં, પાવ ને :
 નેજનન્દર વડલા નેજનમાત્રિમાં રે.

જાણે ચન્દ્રેવા વનચાકનો રે,

જાણે વનહરિયાળીનો થાળ જો.

જાણે ધુમ્મટ વનમન્દિરનો રે,

જાણે કલ્પવૃક્ષની કા કાળ જો :

વડો ફટે ફવારા તેજના રે.

કટકે કહેરાતી જગજૂની જટા રે,

પ્રસર્યા મૃગ તો પૃથ્વીપુરાણ જો ;

ખાંદડે-ખાંદડે પગલાં કાળનાં રે,

વડો ભાખે ત્રિકાળની વાણ જો :

વડો વનવનના રાસા ભણે રે.

વડો વનસહસ્રીનો રાજવી રે,

વડો જગવારીનો જોગેશ જો :

વડો વિધિવાળો છોડ ભાગ્યનો રે ;

જગનો વડો ભારતદેશ જો :

જગવડલા ! શોભાવી જગ શોભાજે રે.

વનનાં આમન્ત્રણ

વનનાં આમન્ત્રણ આવ્યાં, સાહેલડી !

પુરને મહેલ શી ઉણપો હશે ?

લીલમલીલી એ કુંળે ઘેરાય, ત્યાં

એવી વિરાટની વિભૂતિ શી વસે ?

વનનાં આમન્ત્રણ આવ્યાં, સાહેલડી !

વનમાં કોયલડી ટહુકે, સાહેલડી !

પુરમાંની મેના તો પીંજરે પડી ;

વનમાં કે ગોપિકા ગાળે ગગન ભરી,

પુરમાં પટરાણીઓ રમણે ચઢી :

વનનાં આમન્ત્રણ આવ્યાં, સાહેલડી !

વન માંહિ કેસરીની કેસર, સાહેલડી !

પુરમાં કિરીટીનાં કિરણો સ્ફુરે ;

વનમાં વૈરાગ્ય ને વિલાસ છે સોહામણા,

પુરમાં સુવર્ણનાં સ્વપ્નાં ઉરે :

વનનાં આમન્ત્રણ આવ્યાં, સાહેલડી !

વનમાં સરોવર ઘેરાં, સાહેલડી !

પુરના તો કુંડ કાંઈ છાછરછડલા ;

વનમાં શકુન્તલા, ને વન માંહિ રાધિકા,

પુરમાં તો કુળગ્નનાં કામણુ, ભલા !

વનનાં આમન્ત્રણ આવ્યાં, સાહેલડી !

વસન્તની વસન્તિકા

આજ પૃથ્વીને નવપાંખડીએ! પ્રગટી ને!

પાંખડીએ-પાંખડીએ પૃથ્વીનાં પુણ્યો ઉજે.

આજ વાદળનાં દેવપારણિયાં ઉઘડ્યાં ને!

વાદળથી વરસે હો! વસન્તની વસન્તિકા.

દિવસે અચીં કેસરચન્દનની અચીં ને!

રંગનીતે લાગ્યે કંઈ નિર્મલ ચાંદસો.

રંગરસિયાંના જાગ્યા મનના કોડ ને!

મોહાગણુ આવી હો! વસન્તની વસન્તિકા.

વસુન્ધરાના વસુઓ વન ઉભરાયા ને!

ગન્ધવતીના ગન્ધ જગત પમરી ઉડ્યા.

હેલે ચૂડ્યાં દૈયાનાં રસસરવરિયાં ને!

રસવદને વાદરે હો! વસન્તની વસન્તિકા.

વસન્તને વધામણે

હો ! લીમડા મ્હોર્યા વસન્તની વાટમાં રે ;
 કે પાંગર્યા સંસારિયાના પન્થ ને !
 કે કડવા ને મીઠા એ લહાવા લીજીયે રે ;
 કે પ્રારબ્ધ લખશે કેડામણો કન્થ ને !
 હો સહિયરો ! ચાલો વસન્તને વધામણે રે.

હો ! કેસુડાં મ્હોર્યા વસન્તના ચોકમાં રે ;
 કે ઉરના ઉત્સવ એળે ન જાય ને !
 કે ચન્દનીની લહરો જગતમાં હેલે ચૂડી રે ;
 કે નયનોનાં નાવડાં ઝોલાં ખાય ને !
 હો સહિયરો ! ચાલો વસન્તને વધામણે રે.

હો ! આંગણા મ્હોર્યા વસન્તના આલમાં રે ;
 કે અન્તરિક્ષ હીંચકે રસના મ્હોર ને !
 કે હળવે હીંચે એવા ઉરઆલમાં રે
 કે પ્રીતમ પ્રગટી પ્રેમને દોર ને
 કે સહિયરો ! ચાલો વસન્તને વધામણે રે

વસન્તરંગ

સૃષ્ટિને સૃષ્ટાએ સંજીવન જાંટિયાં ;

દેવરંગ દીપતા દિગન્ત હો !

વસન્તરંગ ગગને ચહડે રે.

ફટે જનવનને નવપાંખો નવપલ્લવે ;

પૃથ્વી વેરે ફલ્લડે વસન્ત હો !

વસન્તરંગ જગતે ચહડે રે.

ઉજળો રસજોધ કાંઈ અંગમાં ને આત્મમાં ;

ઉખાતા ગાજે ગગન ઘોધ હો !

વસન્તરંગ હૈડે ચહડે રે.

કેસરાળી ચોળી અને કેસુઝાંટી ચુન્દડી ;

ધ્રુમે વસન્તી પાથે જોય હો !

વસન્તરંગ અંગે ચહડે રે.

વિશ્વ વધાવા

આવ્યાં જગતનાં નહોતરાં, ચાલો વિશ્વ વધાવા ;
 નયણાં આ ઢળી ઢળી જાય
 વિશ્વનો રાજ વધાવા.

આવ્યાં ગગનનાં નહોતરાં, ચાલો વિશ્વ વધાવા ;
 આતમ આ ઉડું ઉડું થાય
 વિશ્વનો રાજ વધાવા.

પાંખીની પાંખમાં પ્રેરણા, ચાલો વિશ્વ વધાવા ;
 ઉડવાના એને ઉમંગ,
 વિશ્વનો રાજ વધાવા.

માનવપ્રાણમાં ઝંખના, ચાલો વિશ્વ વધાવા ;
 આતમઉઠાણા અસંગ,
 વિશ્વનો રાજ વધાવા.

નથી રે આડચ, નથી આગળા. ચાલો વિશ્વ વધાવા ;
 નથી રે સીમાઓને ઘાટ,
 વિશ્વનો રાજ વધાવા.

વિહંગરાજ

તરસ્યા ઝે વાઢળીને તીર,

વિહંગરાજ તરસ્યા ઉંડે રે :

સન્ધ્યાના સાગરને નીર

વિહંગરાજ તરસ્યા ઉંડે રે.

આલમાં પ્રચંડપૂર ઉછળે છે પાણીડાં ;

મનોવેગી વાય ત્યાં સમીર :

વિહંગરાજ તરસ્યા ઉંડે રે.

સાણિ ! ચિરહીનાં ઘન.

જાણે પિયુરેનાં નંત :

આઠી-આઠી વેલના માંડવા.

બાલાના વાસ હિરણાજે વસન્તમાં :

પમરે દિવ પિયુના પરાજે વસન્તમાં :

મીઠા મીઠા કાઠ જતજે વસન્તમાં :

સાણિ ! ચિરહીની વાત.

જાણે પિયુસતી રાત :

આઠી-આઠી વેલના માંડવા.

ઝાલપતી વાંસલડી

જગમાં વાગી ઝાલપતી વાંસલડી જે !

પુણ્ય કૃપ્યાં પૂર્વજનાં સખિ ! મહારે ગોરંડ.

સસરા મહારા દિનઉગમતા સૂર્ય જે !

સામ્રાજ્ય સહવારની કુંકુમવાદળી.

જેઠ મહારા મહાજનના મહોડવિયા જે !

જેઠાણી સંસારની રૂમરૂમ બહેલડી.

દીયર મહારા સોળ કળાના ચન્દ્ર જે !

દ્રહેરાણી એ ચાંદલિયાની ચન્દની.

નણુદસ મહારાં કૂલકૂલ્યાં કૂલવાડી જે !

નણુદોઈ એ વાડીના રસિયા રાજની.

વીર મહારા અર્જુનના અવતાર જે !

વીરી મહારી સુખદુઃખશાલિત જનકા.

કુંવરી મહારી આંખાડાળની કાયલ જે !

કુંવરો મુજ આંગલિયે રમતા મોરલા.

પિયુજ મહારા ભવસાગરનું નાવ જે !

એ નાવે હું અજળ સૂકાની અલખેલડી.

ધર મહાઈ પ્રભુભયું પરમ મન્દિરિયું જે !

ભાંડુ મુજ પ્રભુજની પ્રગટ લીલાકલા.

જગમાં વાગી જહાલપની વાંસલડી જે !

પુણ્ય ફળ્યાં પૂર્વજનાં સખિ ! મહારે ઓરડે.

પ્રાર્થના અજવાળિયાં

~

સખિ ! જોતે ગગનના ગોખમાં રે;
 જોતે—જોતે જગતના ચોકમાં રે;
 ઝીલે સંસારિયાં ને સન્ત રે,

શરદનાં

આ—આગ્યાં અજવાળિયાં રે.

જાણે અમૃત ઝરતાં અમરનાં રે;
 જાણે હાર્ય હળ્યાં પરિષ્પ્લનાં રે;
 રમે દિલ્લહિલમાં તહો ય દૂર રે,

શરદનાં

આ—આગ્યાં અજવાળિયાં રે.

સખિ ! શરદની રાત સોહામણી રે;
 મહારા હૈયાની વેલી લગ્નમણી રે;
 જોતે અડશે મા, ભીડશે ઉર રે,

શરદનાં

આ—આગ્યાં અજવાળિયાં રે.

સખિ ! એની જોડલી નથી.

હું તો શોધી શોધીને બધે ચાકી રે,
પ્રીતમ ક્યાંહી યે નથી;

આ તો એની એ સરોવરપાળ,
પ્રીતમ અંહી યે નથી.

હું તો સન્ધ્યાના મહેલ લામી ચાકી રે,
પ્રીતમ ક્યાંહી યે નથી;

આ એ કુંજ કેરો કાંડો રસાળ,
પ્રીતમ અંહી યે નથી.

હું તો વાટી યે જોઈ જોઈ ચાકી રે.
પ્રીતમ ક્યાંહી યે નથી;

એનો આગ્યાનો આજનો આ પન્થ,
પ્રીતમ અંહી યે નથી.

હું તો કેરીના માર્ગે જોડી ચાકી રે,
પ્રીતમ ક્યાંહી યે નથી;

મલારો ના'બો કોડામણો એ કન્થ,
પ્રીતમ અંહી યે નથી.

હું તો આથમતા સૂર્ય ગણી થાકી રે,

પ્રીતમ ક્યાંહી યે નથી;

આ તો ઉગન્તી ચન્દનીની રહાંજ,

પ્રીતમ અંહી યે નથી.

એના પડધાને કાન માંડી થાકી રે,

પ્રીતમ ક્યાંહી યે નથી;

આ તો એતો સંગીતનો જ સાજ,

પ્રીતમ અંહી યે નથી.

હું તો ઝાડવાનાં ઝુંડ ઘૂમી થાકી રે,

પ્રીતમ ક્યાંહી યે નથી;

પેલે મોગરે જે ફૂલડાં લહેરાય,

પ્રીતમ અંહી યે નથી.

હું એ ફૂલ વીણું કરી ચાલી થાકી રે,

પ્રીતમ ક્યાંહી યે નથી;

ત્યાં તો ઉઠ્યા અહો ! એ પ્રેમરાય :

ઉડી, હાસ્યથી નહવરાવે ને નહાય :

સખિ ! એની જોડલી નથી.

સન્દેશ કહેજો

‘ આંખડી ઉઘાડતાં ત્યાં આવતાં, સન્દેશ કહેજો;
 નેણલાંમાં નાયતાં નગીન : સન્દેશ કહેજો.
 ગહરી ગહનતાને આંગણે, સન્દેશ કહેજો;
 વાગે વિધાત્રીનાં જો ! ખીન : સન્દેશ કહેજો.’

મીઠું મીઠું મર્માળું ખોલજો, સન્દેશ કહેજો;
 પડ્યો એ ક્રીડશે વિરાટ : સન્દેશ કહેજો.
 પ્રેમવેગી પાંખનાં પંખીડાં ! સન્દેશ કહેજો;
 હૈયાની નદીઓને ઘાટ : સન્દેશ કહેજો.

સન્ધ્યાને સરોવરે

સરોવરે ખાણીડાં ગઈ'તી, સાહેલડી !

સરદનું સરોવર હેલે મ્હડયું :

ખાળે મેંડું ખેડનું ઉતાર્યું, સાહેલડી !

સન્ધ્યાનું નેજ કાંઈ ગગને પડયું :

સરોવરે ખાણીડાં ગઈ'તી વિ.

જગ માંડિ મુખ જંતહ મોડી, સાહેલડી !

જલમાં વિધાત્રી જગરેખા આંકે :

જલમાં જગતપડખાયા ડોલે, કાંઈ

જલનો સાળુ જાગે જગતે દોંકે :

સરોવરે ખાણીડાં ગઈ'તી વિ.

સરોવરકાંડે મન્દિર, સાહેલડી !

સાધુમંન્યારી ત્યાં શિવને જપે :

મંચાશિ ધુળીઓ ધખાવી, સાહેલડી !

વંતગી, વિવંતગી શી, તપસ્યા તપે :

સરોવરે ખાણીડાં ગઈ'તી વિ.

‘ આંખડી ઉઘાડતાં ત્યાં આવતાં, સન્દેશ કહેજો;
 નેણલાંમાં નાયતાં નગીન : સન્દેશ કહેજો.
 ગહરી ગહનતાને આંગણે, સન્દેશ કહેજો;
 વાગે વિધાત્રીનાં જો ! ખીન : સન્દેશ કહેજો.’

મીઠું મીઠું મર્માણું ખોલજો, સન્દેશ કહેજો;
 પડધો એ ઝીલશે વિરાટ : સન્દેશ કહેજો.
 પ્રેમવેગી પાંખનાં પંખીડાં ! સન્દેશ કહેજો;
 હૈયાની નદીઓને ઘાટ : સન્દેશ કહેજો.

મન્યાને સરોવરે

ફરતાં કંઈ ઝાડીઓનાં ઝુંડો, સાહેલડી !

ઊડાં ઊડાંશોની કથની કહે;
ઘેરી ઘેરી ઝાડવાંની જાળીઓની પાછળે
પુરનો સનાતન સંસાર વહે :
સરોવરે પાણીડાં ગઈતી વિ.

ધીમે ત્હાં માંદલિયો ઉગ્યો, સાહેલડી !

પોયણે પોયણે પગલાં ફીધાં ;
ચન્દ્રમા શા પિયુષ પધાર્યાં, સાહેલડી !
જીવને વધાવી મહેં મીઠાં લીધાં :
સરોવરે પાણીડાં ગઈતી વિ.

ભર્યું-ભર્યું ખેડલું ઉપાડ્યું, સાહેલડી !

બહાલાનું તેજ મહારે વદને પડ્યું :
સરોવરે ઝીલવા ગઈતી, સાહેલડી !
પ્રેમનું સરોવર ઝોલે ચહડ્યું :
સરોવરે પાણીડાં ગઈતી વિ.

હરિની રમણા

રસની રમણાએ અમે નીસર્યાં રે લોલ ;
 ભવ્યભાગ્ય અમે પ્રહનન્દિની
 આનન્દિની રે લોલ :
 હરિની રમણાએ અમે નીસર્યાં રે લોલ .

કાલકન્દરાની હું તો કાળિકા રે લોલ ;
 જન્મમૃત્યુ નેણનાં મુજ હાસ :
 પ્રહનન્દિની
 આનન્દિની રે લોલ :
 હરિની રમણાએ અમે નીસર્યાં રે લોલ .

લોકલોકની અમે વિધાત્રીઓ રે લોલ ;
 ઉદયઅસ્ત એ અમારા રાસ :
 પ્રહનન્દિની
 આનન્દિની રે લોલ
 હરિની રમણાએ અમે નીસર્યાં રે લોલ

ફરતાં કંઈ ઝાડીઓનાં ઝુંડો, સાહેલડી !

ઊડાં ઊડાંભોની કથની કહે;

થેરી થેરી ઝાડવાંની જાળીઓની પાછળે

પુરનો સનાતન સંસાર વહે :

સરોવરે પાણીડાં ગઈતી વિ.

ધીમે ત્યાં ચાંદલિયો ઉગ્યો, સાહેલડી !

પોયણે પોયણે પગલાં કીધાં :

ચન્દ્રમા શા પિયુછ પધાર્યાં, સાહેલડી !

છવને વધાવી મ્હેં મીડાં લીધાં :

સરોવરે પાણીડાં ગઈતી વિ.

ભર્યું-ભર્યું બેઠું ઉપાડ્યું, સાહેલડી !

જ્ઞાણાનું તેજ મ્હારે વદને પડ્યું :

સરોવરે ઝીલવા ગઈતી, સાહેલડી !

પ્રેમનું સરોવર ઝોલે ચડ્યું :

સરોવરે પાણીડાં ગઈતી વિ.

હરિની રમણા

રસની રમણાએ અમે નીસર્યાં રે લોલ ;
 ભગ્યભાગ્ય અમે અહનનન્દિની
 આનન્દિની રે લોલ :
 હરિની રમણાએ અમે નીસર્યાં રે લોલ .

કાલકન્દરાની હું તો કાળિકા રે લોલ ;
 જન્મમૃત્યુ નેણનાં મુજ હાસ :
 અહનનન્દિની
 આનન્દિની રે લોલ :
 હરિની રમણાએ અમે નીસર્યાં રે લોલ .

લોકલોકની અમે વિધાત્રીઓ રે લોલ ;
 ઉદયઅસ્ત એ અમારા રાસ :
 અહનનન્દિની
 આનન્દિની રે લોલ
 હરિની રમણાએ અમે નીસર્યાં રે લોલ

આનન્દચૌદશે હું અવતરી રે લોલ ;

ઝીલું આનન્દના રસલહાવ :

અલ્પનન્દિની

આનન્દિની રે લોલ :

હરિની રમણાએ અમે નીસર્યાં રે લોલ.

વિશ્વવિશ્વના વિહારે વિહરતી રે લોલ :

સૃજનપ્રલય બેલિયે ધૂપછાંવ :

અલ્પનન્દિની

આનન્દિની રે લોલ :

હરિની રમણાએ અમે નીસર્યાં રે લોલ ,

હીંચકો

હીંચકો કાણુ દેશે ? રાજ !

મહને કા ઝૂલાવશે ? મહારાજ !

વળી લળી આંગાલેયાની ડાળ,

કે ત્યાં મુજ ઝૂલે ઝૂલે, સિરતાજ !

હીંચકો કાણુ દેશે ? રાજ !

મહને કા ઝૂલાવશે ? મહારાજ !

રંડ-રંડ કાકિલ ઉપર રહન,

નીચે મંજરી ઢળી, સિરતાજ !

હીંચકો કાણુ દેશે ? રાજ !

મહને કા ઝૂલાવશે ? મહારાજ !

જૂંવો-જૂંવા અલખેલી આ વસન્ત,

હું ય અલખેલરી, સિરતાજ !

હીંચકો કાણુ દેશે ? રાજ !

મહને કા ઝૂલાવશે ? મહારાજ !

હું તો સંન્યાસિની

અંપેરી ચીર મહારે અંગે ચહુડે,
હું તો સંન્યાસિની;

મંહિ પૂરેલ કુંકુમના થાળ,
તહો ય હું તો સંન્યાસિની.

ભસ્મત્રિપુંડ્રેખ ભાલમાં,
હું તો સંન્યાસિની;

મંહિ કેસરની દીલડી રસાળ,
તહો ય હું તો સંન્યાસિની.

એક અદ્વૈતનાં તપ તપું,
હું તો સંન્યાસિની;

મહારે મધુરા શા દર્શનના કોડ,
તહો ય હું તો સંન્યાસિની.

હુંયે અખંડ મહારે દીવડો,
હું તો સંન્યાસિની;

જગે વિચરું અં ન્યોતિએ સન્નેડ,
તહો ય હું તો સંન્યાસિની.

આશા-નિરાશા મહેં જાંડિયાં,
હું તો સંન્યાસિની;

આંખ શોધે સૂની વનવાટ,
તંહાં ય હું તો સંન્યાસિની.

ધૂણી ધણે દેહમટૂલીએ,
હું તો સંન્યાસિની;

ઝાંખું ઉભી ઝોકાડી રાજવાટ,
તંહાં ય હું તો સંન્યાસિની.

કન્યા ધરી મહારા કન્યની,
હું તો સંન્યાસિની;

મહારે અંગઅંગ ઉચટે સંસાર,
તંહાં ય હું તો સંન્યાસિની.

ગાપ ગાપું મહારા શ્યામના,
હું તો સંન્યાસિની;

એના પદવા ઝીલે નરનાર,
તંહાં ય હું તો સંન્યાસિની.

હૈયાની કુંજમાં

આજે બોલે છે મહારા હૈયાની કુંજમાં
 મધુરી શી મોહનની વાંસવદી રે;
 સરોવર હવડી હેલે ચડ્યાં, અતે
 ગંભી સુણી મહેં એક વાતવદી રે. ધ્રુવ
 એનો ઘેરો ટહોંકાર ઉડે વ્યોમમાં ;
 એનો પડથો પડે દેવભોમમાં ;

યુગયુગની વસન્ત

ઉરઉરમાં સોહન્ત,

વહે ગીતડાં અનન્ત

રોમરોમમાં.

વાંસવદી હો ! જાંડી હૈયાની કુંજમાં
 અમૃતના ડંખ તહારા ડંખે જી રે ;
 એ કુંજે કોઈ સ્નેહની સોહાગણુ
 પ્રીતમના પ્રેમમન્ત્ર ઝંખે જી રે;
 આજે બોલે છે મહારા હૈયાની કુંજમાં.

અનુક્રમ

રાસ	પાતાનો	ક્રિયા અન્ધમાં છે ?
	આંક	ને ઢાળ
૧ અણુમોલ ફૂલડાં	૧૫	{ અર્ધશતાબ્દિ, પા. ૧૨૬ ઢાળ : મ્હોલે પધારો, મ્હારા રાજ ! માણીગરા મ્હોલે પધારો
૨ આત્મદંડ	૧૭	ઢાળ : હો નન્દલાલ ! નહિ દે આણું, ને ઘરે કાગ છે.
૩ આભતાં કુંકુમ	૧૮	{ વિશ્વગીતા, પા. ૧૩ ઢાળ : અહો રાજ ! અમે દે પાણીડાં ગરમ દેશનાં
૪ આભનં આરં આંદો	૧૯	ઢાળ : હો નાગર રંગરસિયા !
૫ આયુર્માર્ગ પદ	૨૧	વિશ્વગીતા, પા. ૭૪ ઢાળ : આજે ઉત્સવ ફૂલોદાવાનાં
૬ આપાદા વાદળા	૨૨	ઢાળ : પૂછેના મા, કાછ પૂછેના મા.
૭ કદંબનાં ફૂલ	૨૩	{ ઇન્દુકુમાર, અંક ૨૬૦, પા. ૧૦૪ ઢાળ : રાતું રાતું શુભાળનું ફૂલ શુભાળમાં લહેક છે.

- ૮ કાશ્મીરી શાલ ૨૪ ઇન્દુકુમાર, અંક ૨જો, પા. ૧૫૨
- ૯ કાળની ખંજરી ૨૬ { યોધપર્વણી
ઢાળ : કાળકા અજળ તડકા જે !
તું કયા જાણે લડકા જે ?
- ૧૦ જરા થોભ ૨૮ ઇન્દુકુમાર, અંક ૨જો, પા. ૧૫૭
- ૧૧ જવા ઘો, જોગીરાજ ! ૨૯ { ઇન્દુકુમાર, અંક ૨જો, પા. ૩૫
ઢાળ : વીજળી સરખું પિતાંબર
સોહે, ને વારીદવરણો બહાલો રે.
- ૧૨ ટહુકો ૩૦ ઇન્દુકુમાર, અંક ૨ જો, પા. ૯૯
ઢાળ : પ્યારાને પારણે સોનાનાં
બોર.
- ૧૩ ડોલતા હુંગર ૩૧ વિશ્વગીતા, પા. ૧૨૮
- ૧૪ તમીસા ૩૩ ઇન્દુકુમાર, અંક ૨જો, પા. ૧૧૨
- ૧૫ નન્દિની ૩૫ ઇન્દુકુમાર, અંક ૨જો, પા. ૧૫૮
ઢાળ : હરિ વેણુ વાય છે
રે હો વનમાં.
- ૧૬ નીર ડોલે ૩૬ { ઇન્દુકુમાર, અંક ૨જો, પા. ૧૪૭
ઢાળ : વરઘોડો—વરઘોડો,
બહાસમનો વરઘોડો રે.

- ૧૭ નેણસનાં મહેમાન ૩૭ { અકબરશાહ
દાળ : વનમાં ખોલે ઝીણા મોર,
કોયલ રાણી ટહોકા કરે રે લોલ.
- ૧૮ ન્હોતરાં ૩૯ દાળ : કે આલમાં ઝીણી ઝખૂંકે
વીજળી રે.
- ૧૯ પાણીડાં કેમ ભરીએ ? ૪૧ વિશ્વગીતા, પા. ૭૬
દાળ : દયારામનાં 'પાણીડાં'નો
- ૨૦ પારકાં કેમ કીધાં ? ૪૩ વિશ્વગીતા, પા. ૬૩
દાળ : છેતર્યાં છોગાળે
- ૨૧ પુનમતી પગલીએ ૪૫ ઉદ્દમોધન, પા. ૧૦૯
દાળ : શામળા ગિરધારી !
- ૨૨ પૂર્ણિમા પાળી ઉગીરે ૪૭ દાળ : દેખો સખિ ! ડાલરિયો,
કાલિન્દરીને કાંડે ઉભો રે.
- ૨૩ પ્રીતિના પ્રાણુગા ૪૯ દાળ : અમરવાડીમાં ટંકો વાગે છે.
- ૨૪ પ્રેમનગરના રાજવી ૫૧ દાળ : કે આલમાં ઝીણી ઝખૂંકે
વીજળી રે.
- ૨૫ વ્રજના વ્રજામંદિરે ૫૩ વિશ્વગીતા, પા. ૧૬૯
દાળ : બીજે મહારી સુંદરલી,

- ૨૬ ધ્રુવાવીંગણો ૫૫ ઇન્દુકુમાર, અંક રજો, પા.
- ૨૭ લમ્મરને ટોડલે ૫૬
- ૨૮ ભૂલકણી ૫૭ ઇન્દુકુમાર, અંક રજો, પા. ૧૦
દાળ : રાતું રાતું ગુલાબનું ફે
ગુલાબમાં હલેકે ૬
- ૨૯ મહિડાં ૫૮ { ઇન્દુકુમાર, અંક રજો, પા. ૮
દાળ : પાલવડો મહારો મહેલો.
મોહનજી ! મારગડે મહેને જવા !
- ૩૦ મળિયા મુજને નાથ ૫૯ દાળ : ગરબો આવ્યો, ગોવાળિયારો!
કાંઈ રમથું માઝમરાત.
- ૩૧ રંગધેલી ૬૧ { ઇન્દુકુમાર, અંક રજો, પા. ૭
દાળ : કાળજની વાત કેને
કહિયે ? ગોવાળિયે ઘેલાં કીધાં રે.
- ૩૨ રામ ૬૩ { ઇન્દુકુમાર, અંક રજો, પા. ૧૪૩
દાળ : ખીલી ખીલી રહી
આ કેવી ચન્દા !
- ૩૩ લોક-લોકના રામ ૬૪ ઇન્દુકુમાર, અંક રજો, પા. ૭૭
દાળ : શવો, માણીગર ખન્દલા !
- ૩૪ વડલો ૬૬ દાળ : કાળી તે કાળિકા
કાગળ મોકલે રે.
- ૩૫ વનનાં આમંત્રણ ૬૮ દાળ : પાલવડો મહારો મહેલો,
મોહનજી ! મારગડે મહેને જવા
દિયો.

32193